

حکمت جویانه در جستجوی

ساحت مقدس معصومین علیهم السلام

عشرت

حکمت جویانه در جستجوی ساحت مقدس معصومین علیهم السلام عترت

مؤلف: علی نقش

ویراستار: پژوهاد

طراح جلد: محمدرضا خرسندی

صفحه آرا: زهرا مقدسی

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان:

شابک:

قیمت:

سرشناسه	:	نقش، علی،
عنوان و نام پدیدآور	:	حکمت جویانه در جستجوی ساحت مقدس معصومین علیهم السلام؛ عترت/ علی نقش.
مشخصات نشر	:	
مشخصات ظاهری	:	۴۹ ص.
شابک	:	
وضعیت فهرست نویسی	:	
موضوع	:	
موضوع	:	
موضوع	:	
موضوع	:	
موضوع	:	
موضوع	:	
شناسه افزوده	:	
رده بندی کنگره	:	
رده بندی دیویی	:	
شماره کتابشناسی ملی	:	

فهرست

- طلیعه..... ۲
- (۱) تعریف ساحت..... ۴
- (۲) بیان هدف و ضرورت ساحت عترت..... ۵
- (۳) حوزه های کلی ساحت عترت..... ۶
- (۴) طبقه بندی و تعریف عناوین اصلی ساحت عترت..... ۹
- (۵) کاربردی کردن عناوین اصلی ساحت عترت..... ۱۴
- (۶) معرفی کتب و منابع موجود در ساحت عترت..... ۱۵
- (۷) معرفی متفکران و راه های ارتباطی با ایشان..... ۳۴
- (۸) تاریخچه ساحت عترت..... ۳۸
- (۹) حداقل انتظارات از ساحت عترت..... ۴۰
- (۱۰) پیشنهادها برای ورود به ساحت عترت..... ۴۲
- (۱۱) انطباق محتوای ساحت عترت با کتاب های نظام فعلی آموزش و پرورش..... ۴۳
- (۱۲) آسیب شناسی ساحت عترت..... ۴۵
- (۱۳) شیوه های اختصاصی ارائه محتوای ساحت عترت..... ۴۸
- (۱۴) معرفی ارزیابان و تصدیقگران ساحت عترت..... ۵۰

«إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ؛ كِتَابَ اللَّهِ وَعِترَتِي، مَا إِن تَمَسَّكْتُم بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.»

پیام آور رحمت و مهربانی در آستانه ترک سرای دنیا، دو یادگار ارزشمند برای امت خود به جای گذاشت و خود ایشان، از این دو به عنوان «ثقلین» یاد نمود. «ثقل اکبر»، قرآن صامت است که به صورت مکتوب در اختیار همگان قرار گرفت و کتاب زندگی و منبع اصلی معارف الهی برای بشر شد. «ثقل اصغر»، عترت پیامبر است که معلمان حقیقی کتاب الهی و مترجم آن و راهبران انسان‌ها به سوی هدایت‌اند. آن گونه که پیامبر ﷺ نیز چنین بود. همچنین به پیامبر ﷺ از طرف خداوند ابلاغ گردید که هیچ مزد و پاداشی از امت خود نخواهد؛ مگر طلب «مودت با اهل بیت خود».

این ماجرا حاکی از آن است که در ابراز محبت به عترت پیامبر ﷺ خیری نهفته است که ضامن حفظ و استمرار شریعت نبوی و البته سعادت مسلمین است؛ اما بعد از رحلت پیامبر ﷺ به این سفارش‌های مهم توجهی نشد و با سردادن شعارهای انحرافی، چون «حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ» عملاً دست مسلمانان از مفسران و معلمان حقیقی قرآن کوتاه شد و جامعه اسلامی گرفتار برداشت‌های شخصی و انحرافی از کتاب‌الله گردید.

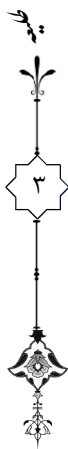

البته خداوند متعال بر عده معدودی از مسلمانان منت گذاشت و آنان را به ولایت اهل بیت (علیهم السلام) هدایت نمود. اکنون مکتب شیعه که پیروان امیرالمؤمنین و عترت پیامبر (علیهم السلام) هستند، از معارف ناب الهی تا حد زیادی بهره‌مندند و هر مؤمن شیعی باید همواره بر این امر واقف باشد که خداوند نعمت ولایت معصومین (علیهم السلام) را بر او ارزانی داشته است و باید حق این نعمت را به‌خوبی ادا نماید.

ادای حق نعمت ولایت، در درجه اول شناخت ولایت و در درجه بعد اطاعت و پیروی از معصومین (علیهم السلام) در تمام شئون زندگی است. کتاب حاضر نیز با همین هدف طراحی شده است تا نقشه‌ای کلی، برای شناخت و ارتباط درست و هدفمند با معصومین (علیهم السلام) باشد. ان‌شالله معصومین (علیهم السلام) به این کتاب عنایت نمایند و شایستگی استفاده برای همه شیعیان به‌خصوص حکمت‌جویان را داشته باشد.

بیست‌ونهم اردیبهشت ۱۳۹۶

هم‌زمان با سالروز شهادت امام جعفر صادق (علیه السلام)

(۱) تعریف ساحت عتروت

مجموعهٔ معارفی که در اختیار حکمت‌جو قرار می‌گیرد تا با اعتقاد و انس و آشنایی با معارف معصومین (علیهم‌السلام)، بتواند ایشان را به‌عنوان مصادیق انسان کامل، الگوی عملی زندگی خویش قرار دهد.

برای بهره‌مندی از ساحت مقدس معصومین (علیهم‌السلام)، ابتدا باید آن‌ها را شناخت و جایگاه ایشان را در عالم هستی به حق درک نمود و پس از اعتقاد قلبی و ایجاد انس و محبت نسبت به آنان، در پی کسب معارف ایشان و حرکت بر مبنای آن معارف بود.

پند در چوین ساحت معصومین
تیمم‌الحکم "عترت"

۲) بیان هدف و ضرورت ساحت عترت

رسول اکرم صلی الله علیه و آله به عنوان خاتم پیامبران و صاحب آخرین شریعت الهی، تنها راه نجات امت را «تمسک به قرآن و عترت» بیان نمودند و بنا بر فرموده ایشان، این دو امانت گران بها تا روز قیامت از هم جداشدنی نیستند. بنابراین تمسک به عترت به عنوان معلمان و مفسران قرآن، امری واجب و اجتناب ناپذیر است و فعل و قول و تقریر معصومین همواره برای بشر حجت خواهد بود؛ چراکه اینان هرگز از قرآن جدا نخواهند بود تا در روز قیامت به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله نایل شوند. هدف از ارائه این ساحت مقدس:

۱. آشنایی و انس حکمت جویان با اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله به عنوان امامان هدایت: ﴿أُئِمَّةٌ يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾^۱
۲. قراردادن معصومین علیهم السلام به عنوان الگوهای عملی زندگی حقیقی انسانی.
۳. شناخت و استخراج معارف حقیقی و ناب معصومین علیهم السلام به کمک علم حدیث و از طریق آشنایی با احادیث به عنوان پل ارتباطی ما با آن ذات های مقدس.

(۳) حوزه‌های کلی ساحت عترت

الف) شناخت و اعتقاد

اولین قدم برای ارتباط با هر امری، آشنایی و شناخت ماهیت و ویژگی‌های آن است. در ساحت عترت نیز شناخت معصومین (علیهم‌السلام) و آشنایی با جایگاه آنان در عالم خلقت و شریعت، اولین قدم برای ورود به این ساحت است. در این حوزه، مباحث معرفتی و شبهات اعتقادی درباره معصومین (علیهم‌السلام) بررسی شده و پیرامون آن‌ها تأمل می‌گردد. شناخت بیشتر و بهتر معصومین (علیهم‌السلام) و درک فضائلشان، می‌تواند ارتباط قلبی و عملی ما را به نحو درست شکل دهد.

ب) تاریخ و سیره عملی

تبعیت عملی از معصومین (علیهم‌السلام) مستلزم شناخت تاریخ و سیره عملی و سبک زندگی آن بزرگواران است. اینکه ما بدانیم معصومین (علیهم‌السلام) در بستر تاریخ و در زمان‌های مختلف چگونه زندگی کرده‌اند و رسالت‌های سیاسی، اجتماعی، دینی، علمی، عبادی و... خود را در چه قالب‌هایی به‌انجام رسانده‌اند، از مباحث مهمی است که در این حوزه بررسی می‌شود.

پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) اسوه کاملی برای بشریت هستند و ائمه هدی پس از پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) در طول زندگی خود بر اساس سیره عملی ایشان عمل نموده‌اند و لازم است ظرافت‌ها و زوایای پنهان این سیره در سیره امامان معصوم (علیهم‌السلام) کشف و به آن توجه شود.

پ) حدیث‌شناسی (علم حدیث)

برای کشف سنت و سیره پیامبر ﷺ و ائمه معصومین (علیهم‌السلام) باید از ابزاری به نام «حدیث» بهره گرفت. به بیان دیگر، حدیث پلی است برای ارتباط ما با معصومین (علیهم‌السلام) یا به اصطلاح محدثین، «حدیث، کاشفِ سنت» است. برای بهره‌مندی درست از احادیث، لوازمی نیاز است که به این لوازم «علوم حدیث» می‌گویند. علم حدیث، یعنی علم شناخت حدیث و علوم حدیث شامل علوم از قبیل شناخت راویان حدیث (رجال)، روش فهم حدیث، تاریخ حدیث و شناخت ضوابط و قوانینی است که احادیث صحیح را از احادیث ضعیف متمایز می‌کند.

ت) حدیث‌خوانی (خواندن متون حدیث)

حدیث‌شناسی وسیله‌ای است برای خواندن حدیث و استخراج معارف معصومین (علیهم‌السلام) از متون حدیثی. بنابراین در این حوزه، حکمت‌جویان باید وارد متون حدیثی شده و از چشمه زلال معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) به‌طور مستقیم سیراب شوند. برای این منظور باید متناسب با موضوع تحقیقات ارائه‌شده به حکمت‌جو، کتاب‌های مهم و اصلی حدیث شیعه، مانند کتب اربعه و بحار/الانوار نیز به او معرفی شود تا با رجوع مستقیم به این کتاب‌ها، از روایات آن‌ها بهره‌مند شود. خصوصاً کتاب شریف کافی که مهم‌ترین و معتبرترین کتاب روایی شیعه است. همچنین پیشنهاد می‌شود که مطالعه کتاب نهج/البلاغه به‌عنوان دومین کتاب مقدس شیعیان و معروف به «أخ القرآن» به‌صورت ویژه در دستور کار این ساحت قرار گیرد.

ث) عترتِ حی (مهدویت و انتظار)

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله تمسک یافتن به عترت شریف خویش را سفارش نمودند و تأکید داشتند: «مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً»^۲ یعنی در هر زمانی، شناخت امام حیّ آن زمان و تبعیت از او اهمیت ویژه‌ای دارد. در عصر غیبت امام مهدی علیه السلام توصیه‌ها و تکالیف ویژه‌ای برای شیعیان در نظر گرفته‌اند که حوزه‌ای جداگانه در ساحت عترت به وجود می‌آورد. این حوزه «مهدویت و انتظار» نام دارد.

۴) طبقه بندی و تعریف عناوین اصلی ساحت عترت

برای هریک از حوزه‌های کلی ساحت عترت، می‌توان موضوعات اصلی و جداگانه‌ای تعریف نمود که در این تقسیم‌بندی به «عناوین اصلی» تعبیر شده‌اند. عناوین اصلی در حقیقت موضوعاتی هستند که حکمت‌جو در هر حوزه می‌تواند دنبال کند. برای آشنایی و بهره‌گیری اولیه از ساحت عترت، حکمت‌جو باید اطلاعات حداقلی از هریک از این عناوین داشته باشد. این تقسیم‌بندی صرفاً جهت سهولت دستیابی به نقشه جامع ساحت عترت است و حجت قطعی ندارد. جدول صفحه بعد عناوین اصلی را ذیل حوزه‌های کلی نشان می‌دهد:

حوزه های عناوین کلی اصلی	الف) شناخت و اعتقاد	ب) تاریخ و سیره ی عملی	پ) حدیث شناسی (علم الحدیث)	ت) حدیث خوانی (متون)	ث) عمرت حی (مهدویت و انتظار)
۱	جایگاه معصومین علیهم السلام در عالم خلقت	تاریخ معصومین علیهم السلام	تاریخ حدیث	نهج البلاغه	معرفت امام عصر عجل الله تعالی فرجه
۲	جایگاه عزت در شریعت	سیره ی عملی معصومین علیهم السلام	رجال حدیث	میزان الحکمه	محبت امام عصر عجل الله تعالی فرجه
۳	فضائل		اصطلاحات حدیثی (مصطلح الحدیث)	تحف العقول	غیبت و انتظار
۴	توسل و شفاعت		روش فهم حدیث		عصر ظهور
۵			آسیب شناسی حدیث		
۶			تاریخ حدیث		

فصل چہارم: بقیہ ندی و تہذیب عنوان اصلی راحتِ عمرت

۱. جایگاه معصومین (علیهم السلام) در عالم خلقت: شناخت جایگاه معصومین (علیهم السلام) به عنوان خلیفه الله و واسطه فیض الهی بودن در عالم خلقت؛

۳. فضائل: شناخت فضائل مادی و معنوی معصومین علیهم السلام در این جهان و آن جهان، کرامات و معجزات و...؛

۴. توسل و شفاعت: درک این مطلب که چرا معصومین (علیهم السلام) را شفیع درگاه الهی قرار می‌دهیم و برای رسیدن به مقاصد و حاجاتمان به آنان متوسل می‌شویم.

۱. تاریخ معصومین علیهم السلام: شناخت رفتارها و کنش‌ها و واکنش‌های معصومین علیهم السلام در زمان‌های مختلف و در بستر تاریخ.

۲. سیره عملی معصومین (علیهم السلام): شناخت فعل و قول و تقریر معصومین (علیهم السلام) و استخراج سبک زندگی از آن.

۱. تاریخ حدیث: شناخت مسیری که حدیث در طول تاریخ طی کرده تا

به دست ما رسیده است. در این مسیر منابع حدیثی نیز شناخته و بررسی می‌شود.

۲. رجال حدیث: شناخت راویانی که در سند حدیث قرار می‌گیرند و پلی بین ما و معصومین (علیهم‌السلام) هستند.

۳. اصطلاحات حدیثی: شناخت اصطلاحاتی که محدثین برای ارزیابی میزان صحت و قوت حدیث وضع نموده‌اند.

۴. روش فهم حدیث: دانشی که به بررسی عوامل اثرگذار در فهم حدیث می‌پردازد و با ارائه سیری منطقی، ما را به مقصود اصلی گوینده حدیث، یعنی معصوم (علیه‌السلام) نزدیک می‌کند.

۵. آسیب‌شناسی حدیث: شناخت آسیب‌هایی که می‌تواند متوجه حدیث شود؛ چه در مرحله صدور و چه در مرحله انتقال و چه در مرحله فهم، مانند تقیه، نسخ، تحریف، قلب، سقط، تقطیع، جعل، تفسیر به رأی و...

ت) عناوین اصلی حوزه حدیث‌خوانی

آشنایی با متون حدیثی شیعه ضرورتی است که با ملاحظه ظرافت‌های آن باید در دستور کار عموم مردم قرار گیرد؛ لکن تعدد این کتب و کثرت روایات، مجال مطالعه همه آن‌ها را از مخاطب سلب می‌کند. از این رو، به فراخور نیازهای پژوهشی یا مناسبت‌های مذهبی مختلف، می‌توان به یکی از کتب معتبر حدیثی مراجعه نمود و از آن بهره گرفت. البته بهتر است، ابتدا با لوازم فهم حدیث که در حوزه حدیث‌شناسی مطرح شد، آشنایی پیدا شود.

همان طور که گفته شد، نهج‌البلاغه به عنوان «أخ القرآن» دومین کتاب مقدس شیعیان است. این کتاب حاوی گستره وسیعی از معارف اسلامی است و مسائل عبادی، فردی، اجتماعی، سیاسی، تربیتی، نظامی و... را در خود جای داده و در عین حال خلاصه و در دسترس است؛ بنابراین شایسته است در این ساحت، توجه ویژه‌تری به این کتاب حدیثی شود و حکمت‌جویان مستقیماً با معارف آن آشنا شوند.

ث) عناوین اصلی حوزه مهدویت و انتظار

۱. معرفت امام عصر علیه السلام: شناخت و اعتقاد به حضرت مهدی علیه السلام به عنوان امام حیّ حاضر که ان شاء الله منجی بشر خواهند بود.

۲. محبت امام عصر: راهکارهای ایجاد ارتباط و انس با امام عصر علیه السلام و تقویت رابطه قلبی با آن حضرت.

۳. غیبت و انتظار: شناخت ویژگی‌ها و مختصات دوران غیبت و درک وظایف و تکالیف منتظران در این دوران و معرفی سیمای منتظران واقعی.

۴. عصر ظهور: شناخت علائم ظهور و دوران انقلاب و عصر طلایی حکومت حضرت مهدی علیه السلام.

۵) کاربردی کردن عناوین اصلی ساحت عترت

سخن گفتن از کاربرد ساحت عترت در زندگی، امری سهل و دشوار است! سهل از آن جهت که اصلاً فلسفه رجوع به عترت پیامبر ﷺ یافتن الگویی برای زندگی است و یافتن سبک زندگی حقیقی بشر، جزء از این راه ممکن نیست؛ چراکه فقط خداوند قادر متعال که خالق انسان است، می‌تواند نحوه درست زندگی کردن و رشدیافتن را به انسان بیاموزد. این امر جز از طریق وحی به قلب پیامبر ﷺ امکان‌پذیر نیست و عترت پیامبر ﷺ که وارث علوم الهی محفوظ در قلب ایشان‌اند، می‌توانند در همه امور زندگی اسوه و الگویی برای بشر باشند.

اما دشواری آن زمانی است که به علوم اهل بیت (علیهم‌السلام) با دید دنیوی و سودجویانه نگریسته شود و همچون علوم مادی دیگر به دنبال کاربرد مادی یا اقتصادی از آن باشیم! مثلاً بگوییم: «این همه حدیث خواندیم، چه قانون علمی یا دستاورد صنعتی یا وسیله رفاه زندگی را ایجاد کردیم؟! این‌ها که همه به دست کافران ایجاد شده‌است. پس فقه و حدیث و آیه به چه دردی می‌خورد؟! «یا اینکه به دنبال کسب درآمد اقتصادی از راه علوم اهل بیت (علیهم‌السلام) باشیم!

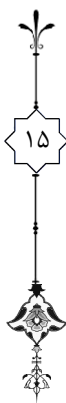
باید بدانیم که ما در علوم اهل بیت (علیهم‌السلام) به دنبال پاسخی برای این سوال هستیم:

«چگونه باید زندگی کنیم تا در دنیا و آخرت سعادت‌مند شویم؟»

۶) معرفی کتب و منابع موجود در حوزهٔ ساحت عترت

پس از آنکه حکمت‌جوی عترت‌پژوه با حوزه‌های کلی و عناوین اصلی ساحت آشنا شد، برای پاسخ به انبوهِ سؤالاتی که در ذهن او ایجاد می‌شود و برای کسب اطلاعات بیشتر و ورود عمیق‌تر به مباحث، باید دائماً به منابع موجود در این عرصه مراجعه نموده و از اساتید آن بهره گیرد. منابع موجود برای ساحت عترت بسیار زیاد است و هر روز نیز بیشتر می‌شود. در اینجا تعداد زیادی از این منابع به تفکیک حوزه‌های کلی آورده شده و البته همواره نیازمند به‌روزرسانی است.

حوزه کلی شناخت و اعتقاد			
نشر	مؤلف / مترجم	عنوان کتاب	ردیف
مسجد جمکران	علی اصغر رضوانی	توسل	۱
مؤسسه نبأ	محمد ضیاء آبادی	خلاصه توسل از دیدگاه عقل، قرآن و حدیث	۲
بوستان کتاب	حسن طاهری خرم آبادی	دعا و توسل	۳
بوستان کتاب	مصطفی مناقب	توسل به اهل بیت از منظر قرآن و حدیث	۴
اصول الدین	علامه عسگری	توسل به پیامبر خدا و تبرک به آثار ایشان	۵
معارف	محمد کاظم روحانی	شفاعت و توسل	۶
کانون اندیشه جوان	محمد شجاعی	تجسم عمل و شفاعت	۷
مجمع جهانی تقریب مذاهب	محمد طاهر قادری	عقیده شفاعت	۸
بنیاد معارف اسلامی	غلامرضا حسینی	شفاعت، چرا و چگونه	۹

موسسه امام عصر عجل الله تعالی فرجه	محمدحسین ریاحی	فضایل امام علی علیه السلام در سیره ابن هشام، تاریخ طبری و تاریخ یعقوبی	۱۰
مسجد جمکران	علی اصغر رضوانی	امام شناسی و پاسخ به شبهات	۱۱
مسجد جمکران	علی اصغر رضوانی	دفاع از تشیع و پاسخ به شبهات	۱۲
مسجد جمکران	علی اصغر رضوانی	برپایی مراسم جشن و عزا	۱۳
	سید رضا حسینی نسب، زیر نظر آیت الله سبحانی	شیعه پاسخ می دهد	۱۴
	محمدرضا امین زاده	فضایل اهل بیت از منابع اهل سنت	۱۵
دفتر تبلیغات اسلامی	ابراهیم امینی	بررسی مسائل کلی امامت	۱۶
دلیل ما	محمدرضا حکیمی	امام در عینیت جامعه	۱۷
علامه طباطبائی	علامه سید محمدحسین حسینی طهرانی	امام شناسی	۱۸

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۱۹	رساله‌ی امامت	حسن‌زاده آملی / ابراهیم احمدیان	قیام
۲۰	فلسفه‌ی امامت و رهبری	محمد ری‌شهری	دارالحديث
۲۱	امامت و رهبری	مرتضی مطهری	صدرا
۲۲	روشنگری درباره‌ی امامت	شیخ مفید / محمدرضا عطایی	دارالکتب الاسلامیه
۲۳	امامت و عصمت امامان در قرآن	رضا کاردان	مجمع جهانی اهل‌بیت
۲۴	نقش‌انگه در احیای دین	علامه عسگری	اصول‌الدین
۲۵	مباحثی پیرامون امامت	محمد ضیاء‌آبادی	اسپید
۲۶	حکم بازسازی قبور انبیاء و اولیای و عبادت در آن‌ها	علامه عسگری	اصول‌الدین
۲۷	عصمت انبیاء و رسولان	علامه عسگری	

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۲۸	امامان این امت دوازده نفرند	علامه عسگری	
۲۹	بزرگداشت یاد انبیا و بندگان صالح خدا	علامه عسگری	
۳۰	ولایت علی علیه السلام در قرآن و سنت	علامه عسگری	
۳۱	نقش ائمه در احیای دین	علامه عسگری	
۳۲	امامت	محمد حسن قدردان	
۳۳	اهل بیت در قرآن و حدیث	محمد ری شهری	
۳۴	جایگاه و معنی واسطه فیض	اصغر طاهرزاده	

حوزه کلی تاریخ و سیره عملی			
ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۳۵	تاریخ اسلام، زندگانی پیامبر خاتم ﷺ	جعفر سبحانی	موسسه امام عصر عجل الله تعالی فرجه له
۳۶	نقش امام سجاده علیه السلام در رهبری شیعه	محسن رنجبر	موسسه امام خمینی رحمته الله علیه
۳۷	سیره امامان به تفکیک	کاظم ارفع	فیض
۳۸	سیره نبوی	مرتضی مطهری	صدرا
۳۹	سیره سیاسی و حکومتی پیامبر اعظم	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
۴۰	اندیشه‌ی سیاسی در گفتنمان علوی	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
۴۱	سیره نبوی، منطق عملی	مصطفی دلشاد تهرانی	دریا
۴۲	سنن النبی	مهدی پیشوایی	بوستان کتاب

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۴۳	انسان ۲۵۰ ساله	سید علی خامنه‌ای	صهبا
۴۴	سیره پیشوایان، نگرشی بر زندگانی اجتماعی، سیاسی، فرهنگی امامان معصوم	علامه محمدحسین طباطبائی / سید هادی خسروشاهی	موسسه امام صادق علیه السلام
۴۵	سقیفه	علامه عسگری	اصول الدین
۴۶	دانش‌نامه‌ی امیرالمومنین علیه السلام	محمد ری شهری	دارالحدیث
۴۷	دختر پیامبر	علامه عسگری	اصول الدین
۴۸	میراث ربوده	مصطفی دلشاد تهرانی	دریا
۴۹	دانش‌نامه‌ی امام علی علیه السلام	علی اکبر رشاد	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
۵۰	دانش‌نامه‌ی امام حسین علیه السلام	محمد ری شهری	دارالحدیث
۵۱	فرهنگ جامع شهادت معصومین		پژوهشکده‌ی باقر العلوم علیه السلام

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۵۲	قضاوت‌ها و معجزات علی علیه السلام به انضمام زندگی حضرت به زبان ساده	جابر رضوانی	پیام عدالت
۵۳	پیشوایان هدایت	مجمع جهانی اهل بیت	
۵۴	کلبه‌ی احزان، زندگی‌نامه‌ی حضرت زهرا علیها السلام	حاج شیخ عباس قمی	
۵۵	فتح خون	سید مرتضی آوینی	روایت فتح
۵۶	جایگاه غدیر	محمد دشتی	موسسه فرهنگی تبلیغاتی امیرالمومنین علیه السلام
۵۷	قیام امام حسین علیه السلام	سید جعفر شهیدی	دفتر نشر فرهنگ اسلامی
۵۸	تاریخ تحلیلی اسلام تا پایان امویان	سید جعفر شهیدی	مرکز نشر دانشگاهی
۵۹	آشنایی با زندگانی امام صادق علیه السلام	سید جعفر شهیدی	جامعه‌الامام الصادق علیه السلام
۶۰	زندگانی علی بن الحسین علیه السلام	سید جعفر شهیدی	دفتر نشر فرهنگ اسلامی

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۶۱	علی از زبان علی	سیدجعفر شهیدی	دفتر نشر فرهنگ اسلامی
۶۲	شهادت‌نامه‌ی امام حسین علیه السلام	محمد ری شهری	دارالحديث
۶۳	اندیشه‌ی سیاسی در گفت‌وگو علوی	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی	پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
۶۴	سیره‌ی سیدالانبیا و المرسلین	رسول جعفریان	آستان قدس رضوی
۶۵	تاریخ سیاسی اسلام	رسول جعفریان	دلیل ما
۶۶	سیری در سیره‌ی ائمه‌ی اطهار	شهیدمرتضی مطهری	صدرا
۶۷	رخساره‌ی خورشید	مصطفی دلشاد تهرانی	دریا
۶۸	ارشاد فی معرفه حجج الله علی العباد	شیخ مفید	
۶۹	تاریخ امامت	اصغر منتظرالقائم	معارف
۷۰	حسین مصباح هدایت، بررسی ابعاد مختلف قیام سیدالشهدا علیه السلام	هادی عامری	پیام حجت

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۷۱	مبانی و روش اندیشه‌ی امام صادق علیه السلام	احمد پاکتچی	دانشگاه امام صادق علیه السلام
۷۲	اسوه‌ی کامل، سبک زندگی امام سجاد علیه السلام	سید محمد محسن دعایی	موسسه مطالعات راهبردی معارف اسلام
۷۳	زندگی امام حسن مجتبی علیه السلام ؛ پرچم‌دار صلح و آزادی	مهدی پیشوایی	نسل جوان
۷۴	دورنمایی از زندگی امام باقر علیه السلام	مهدی پیشوایی	نسل جوان
۷۵	زندگانی امام حسین علیه السلام	سید هاشم رسولی محلاتی	فرهنگ اسلامی
۷۶	سیره‌ی حسنی، حسینی، علوی	جواد محدثی	
۷۷	زندگانی حضرت محمد صلی الله علیه و آله	سید هاشم رسولی محلاتی	فرهنگ اسلامی
۷۸	زندگانی امیرالمومنین علیه السلام	سید هاشم رسولی محلاتی	دفتر نشر فرهنگ اسلامی
۷۹	زندگانی حضرت زهرا علیها السلام و دختران آن حضرت	سید هاشم رسولی محلاتی	فرهنگ اسلامی

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۸۰	زندگانی امام صادق علیه السلام	سید جعفر شهیدی	فرهنگ اسلامی
۸۱	آفتاب درزنجیر، سیره‌ی علمی و عملی امام رضا علیه السلام	عباسعلی زارعی سبزواری	آستان قدس رضوی
حوزه کلی حدیث‌شناسی			
۸۲	تاریخ عمومی حدیث با رویکرد تحلیلی	مجید معارف	کویر
۸۳	تاریخ حدیث شیعه	سید محمد کاظم طباطبایی	دانشکده علوم حدیث
۸۴	تاریخ حدیث	کاظم مدیرشانه‌چی	انتشارات سمت
۸۵	تاریخ تدوین حدیث و جوامع حدیثی	بمانعلی دهقان	هستی ما
۸۶	تاریخ حدیث پیامبر صلی الله علیه و آله	علامه عسگری	اصول دین
۸۷	علم‌الحدیث	کاظم مدیرشانه‌چی	دفتر انتشارات اسلامی
۸۸	درایه الحدیث	کاظم مدیرشانه‌چی	دفتر انتشارات اسلامی

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۸۹	دانش درایه الحدیث همراه با نمونه های حدیثی و فقهی با نگارشی نو	محمد حسن ربانی	دانشگاه علوم اسلامی رضوی
۹۰	فرهنگ اصطلاحات درایه الحدیث و رجال	محسن قاسم پور، حسین ستار	هستی نما
۹۱	درایه الحدیث	شادی نفیسی	سمت
۹۲	درایه الحدیث	جعفر سبحانی / علی اکبر میرزایی	
۹۳	روش فهم حدیث	عبدالهادی مسعودی	سمت
۹۴	آسیب شناسی حدیث	عبدالهادی مسعودی	سمت
۹۵	وضع و نقد حدیث	عبدالهادی مسعودی	سمت
۹۶	تاریخ حدیث پیامبر ﷺ	علامه عسگری	اصول دین
۹۷	علم الحدیث	کاظم مدیر شانه چی	دفتر انتشارات اسلامی

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۹۸	درایه الحدیث	کاظم مدیرشانهچی	دفتر انتشارات اسلامی
۹۹	دانش حدیث، پژوهه ای کاربردی در شناخت دانش های حدیثی		جمال
۱۰۰	نرم افزار جامع الاحادیث شیعه ۳/۵		مرکز تحقیقات رایانهی علوم اسلامی
۱۰۱	نرم افزار درایه النور		مرکز تحقیقات رایانهی علوم اسلامی
۱۰۲	آسیب شناسی حدیث	محمد حسن ربانی	دانشگاه علوم اسلامی رضوی
حوزه کلی مهدویت و انتظار			
۱۰۳	آشنایی با حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف		سازمان تبلیغات اسلامی
۱۰۴	ویژگی های اخلاقی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف	محمود حکیمی	سازمان تبلیغات اسلامی

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۱۰۵	سلاح حضرت به هنگام قیام	مهدی فقیه ایمانی	سازمان تبلیغات اسلامی
۱۰۶	امام مهدی عجل الله تعالی فرجه از دیدگاه اهل سنت	فیاض حسین رضوی کشمیری	سازمان تبلیغات اسلامی
۱۰۷	زندگی امام در دوران غیبت، چگونگی، مکان، همسر و		نشر سازمان تبلیغات اسلامی
۱۰۸	عصر زندگی، پژوهش در انقلاب جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه و آینده انسان و اسلام	محمد حکیمی	دفتر نشر فرهنگ اسلامی
۱۰۹	سپیده دم ظهور، بررسی نشانه های ظهور	محمد موسوی	اعجاز
۱۱۰	معرفت امام عصر	محمد بنی هاشمی	نیک معارف
۱۱۱	سلوک منتظران	محمد بنی هاشمی	منیر
۱۱۲	آیین انتظار	علی اکبر تلافی	مؤسسه نبأ
۱۱۳	پیوند معنوی با ساحت قدس مهدوی	علی اکبر همدانی	مکیال

نشر	مؤلف / مترجم	عنوان کتاب	ردیف
سازمان تبلیغات اسلامی	محمد حسین رحیمیان	مفهوم واقعی انتظار در عصر حاضر	۱۱۴
موعود عصر	ابراهیم شفیعی سروسستانی	شناخت زندگی بخش، گفتارهایی در شناخت آخرین حجت حق	۱۱۵
موعود نصر		دولت کریمه، نحوه تأسیس حکومت جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الدجیل	۱۱۶
موعود نصر		شیعه در عصر غیبت	۱۱۷
مولود کعبه	محمد هادی صدر الخفایی	شمیم آشنایی، گزیده ای از کتاب معرفت امام عصر	۱۱۸
امام عصر (عج)	محمد جواد مولودی نیا	شناخت امام عصر	۱۱۹
مسجد جمکران	علی اصغر رضوانی	حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الدجیل در عصر حضور	۱۲۰
موسسه ای امام خمینی	مرتضی آقا تهرانی	سودای روی دوست	۱۲۱

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۱۳۲	مکیال المکارم در فواید دعا برای حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الکریم	محمد تقی موسوی اصفهانی	
۱۳۳	مصلح جهانی و مهدی موعود از نگاه اهل سنت	سید هادی خسروشاهی	
۱۳۴	امام مهدی، موجود موعود	عبدالله جوادی آملی	اسراء
۱۳۵	معارف مهدوی		مرکز مطالعات و پژوهش حوزه علمیه قم
۱۳۶	مبانی معرفتی مهدویت	اصغر طاهرزاده	لب المیزان
۱۳۷	بصیرت و انتظار فرج	اصغر طاهرزاده	لب المیزان
۱۳۸	غیبت نعمانی الکاتب نعمانی	محمد بن ابراهیم بن جعفر الکاتب نعمانی	
۱۳۹	شش ماه پایانی	مجتبی الساده/ محمود مطهری نیا	موعود

ردیف	عنوان کتاب	مؤلف / مترجم	نشر
۱۳۰	ترجمه‌ی کتاب یوم‌الخلاص کامل سلیمان روزگار رهایی،		
۱۳۱	کمال‌الدین و تمام النعمه	شیخ صدوق / منصور پهلوان	
۱۳۲	خورشید مغرب	محمدرضا حکیمی	دلیل ما
۱۳۳	موعود شناسی و پاسخ به شبهات	علی‌اصغر رضوانی	مسجد جمکران
۱۳۴	عصر ظهور	علی کورانی / مهدی حقی	شرکت چاپ و نشر بین الملل
۱۳۵	امامت و مهدویت، ولایت و امامت خاصه و عامه	لطف الله صافی گلپایگانی	
۱۳۶	شکوفایی حقوق شهروندی در عصر ظهور	عبدالرحیم سلیمانی اردستانی	سازمان تبلیغات اسلامی

۷) معرفی متفکران و راه های ارتباطی با ایشان

از آنجا که ساحت عترت، بخش اعظمی از آموزه های دینی ما را تشکیل می دهد، همه عالمان راستین دین و محققان و اساتید حوزه و دانشگاه که عمر خود را در راه کسب علوم اسلامی گذرانده اند، مرجع مناسبی برای مباحث این ساحت هستند. اساتید و مؤلفانی که نام آن ها در قسمت معرفی کتاب و منابع ساحت آورده شد، غالباً از دانشمندان و صاحب نظران حوزه های مختلف ساحت عترت اند و بعضی فقط در همان حوزه تخصص دارند. در این قسمت به عالمان مشهورتر و در دسترس تر اشاره می شود.

پیشگامان و مجتهدان ساحت عترت

حوزه تخصصی	راه ارتباطی	مسئولیت	نام و نام خانوادگی	ردیف
شناخت و اعتقاد	www.javadi.esra.ir	ریاست موسسه اسراء	آیت‌الله جوادی آملی	۱
	www.tohid.ir	ریاست موسسه امام صادق علیه السلام	آیت‌الله سبحانی	۲
	-	پژوهشگر و مبلغ معارف اهل بیت	حجت الاسلام معمار منتظرین	۳
تاریخ و سیره‌ی عملی	www.historylib.com	کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران	حجت الاسلام رسول جعفریان	۴
	rajabidavani.halghe.ir	-	استاد محمدحسین رجبی دوانی	۵
	www.dr-motie.ir	استاد معارف دانشگاه صنعتی اصفهان	دکتر حسین مطیع	۶

ردیف	نام و نام خانوادگی	مسئولیت	راه ارتباطی	حوزه تخصص
۷	دکتر مصطفی دلشاد تهرانی	مدیر گروه نهج البلاغه دانشگاه قرآن و حدیث	۰۹۱۲۱۹۵۶۰۳۱	تاریخ و سیره عملی، حدیث خوانی
۸	آیت الله سید موسی شبیری زنجان	یکی از مراجع قم	www.zanjani.ir	حدیث شناسی
۹	آیت الله ری شهری	ریاست موسسه دارالحدیث	www.darolhadith.ne	(علم حدیث)
۱۰	حجت الاسلام سید محمد کاظم طباطبائی	مدیر گروه نهج البلاغه دانشگاه قرآن و حدیث قم	tabakazem@gmail.com	حدیث خوانی
۱۱	حجت الاسلام علی رهبر	استاد معارف دانشگاه صنعتی اصفهان	۰۹۱۳۲۶۵۷۴۳۸	

حوزه تخصص	راه ارتباطی	مسئولیت	نام و نام خانوادگی	ردیف
مهدویت و انتظار	almizan.lobolmizan.ir	ریاست موسسه‌ی لب‌المیزان	استاد طاهرزاده	۱۲
	demo.lobolmizan.ir			
	sa-mahdavi.blogfa.com	ریاست بنیاد المهدی اصفهان	آیت‌الله مهدوی	۱۳
	bonyadealmahdi.com			
	313adine.net	ریاست بنیاد مهدی موعود اصفهان	حجت‌الاسلام نبلی پور	۱۴

۸) تاربخچهٔ ساحت عترت

پس از این که خداوند متعال قرآن را به عنوان کتاب هدایت بر پیامبرش نازل کرد، او را مأمور تعلیم و تبیین آموزه‌های آن نمود.

﴿وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾^۳

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾

﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ

الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ»^۴

از این رو، از همان آغاز، ضرورت توجه به سیره و سخنان پیامبر صلی الله علیه و آله در دستور کار مسلمان قرار گرفت و سنت ایشان دومین منبع برای مسلمین، پس از قرآن گردید. اما باید معلم و مبینی پس از پیامبر صلی الله علیه و آله نیز می‌بود تا اختلافات را حل و فصل کند؛ بنابراین پیامبر صلی الله علیه و آله امت را به پیروی از دو امر توصیه کردند: «قرآن و عترت»

۳. نحل/ ۶۴: و ما قرآن را بر تو نازل نکردیم مگر برای این که آن چه را در آن اختلاف داشتند برای آنان تبیین کنی و این قرآن هدایت و رحمتی است برای مومنان.

۴. نحل/ ۴۴: و بر تو ذکر (قرآن) را نازل کردیم تا برای مردم تبیین کنی آن چه را بر ایشان نازل شده، شاید تفکر کنند.

۵. جمعه/ ۲: او کسی است که در میان مردم بی‌سواد پیامبری از خودشان برانگیخت تا آیات او را بر آنان بخواند و آنان را از آلودگی‌های فکری و روحی پاک کند و به آنان کتاب و حکمت آموزد، در حالی که اینان قبلاً در گمراهی آشکاری بودند.

در میان مسلمانان، تنها شیعیان به این حقیقت پی برده و به این وصیت عمل کردند و از همان آغاز به دنبال کسب و ثبت معارف امامان معصوم (علیهم السلام) همت گماردند و به جمع‌آوری احادیث ایشان پرداختند. کتاب سلیم بن قیس و کتاب شریف نهج‌البلاغه یادگار آن دوران است که امروز به دست ما رسیده است.

این قضیه در دوران امام باقر و امام صادق (علیهم السلام) به اوج خود رسید و فرصتی پیش آمد تا شیعیان هویت اصلی خود را بازبانی کنند و بسیاری از معارف لازم خود را از ائمه دریافت و ثبت نمایند. پس از آن نیز در دوران غیبت کبری، علما و فقها به دسته‌بندی و فصل‌بندی احادیث پرداختند. حوزه‌های علمیه هم، استخراج روش‌مند معارف از احادیث و تبلیغ و ترویج مکتب اهل بیت (علیهم السلام) را در دستور کار خود قرار داد. همچنین وجود امام عصر (علیه السلام) در دوران غیبت کبری نیز همواره ملجأ و پناهگاه شیعیان در بحران‌هاست.

۹) حداقل انتظارات از ساحت عترت

حکمت جوی مسلمان پیرو مکتب اهل بیت (علیهم السلام) باید با آموزه‌های امامان معصوم (علیهم السلام) به عنوان مبنای سبک زندگی این جهانی آشنا شود؛ بنابراین همه حکمت جویان باید در این ساحت، حضوری پررنگ و فعال داشته باشند.

طبیعی است که متناسب با علایق و استعدادها، متفاوت افراد، بعضی به شکل تخصصی تر مسائل را دنبال می کنند که این امر باید با کمک معلم جامع و مدیر ارائه کننده ساحت، تحقق یابد.

به طور کلی انتظار می رود، حکمت جو در ساحت عترت، این توانمندی ها را کسب کند:

- در حوزه شناخت و اعتقاد: با مبانی کلامی شیعه در اثبات امامت و محدوده عملکرد آن آشنا شود.
- در حوزه سیره و تاریخ: حداقل یک بار تاریخ عمومی اسلام و امامت را مرور کند.
- در حوزه حدیث شناسی: با کلیات علم حدیث و کتب معتبر حدیثی و راویان مشهور آشنا گردد.
- در حوزه حدیث خوانی: پس از قرآن با نهج البلاغه به عنوان منبع حدیثی جامع، انس و ویژه‌ای داشته باشد و دست کم در دوره حکمت جویی یک بار آن را مطالعه نمایند.

- در حوزه مه‌دویت: هدف نهایی این حوزه، معرفت و انس با امام زمان عجل‌الله تعالی فرجه‌ه است. لازمه این امر، شناخت اجمالی آن حضرت، رفع شبهات پرتکرار درباره ایشان، شناخت ویژگی‌های عصر غیبت و آشنایی با وظایف منتظران در این دوره است که باید هر حکمت‌جو آن‌ها را بداند و به‌طور دائم خود را در این مسیر محک بزند و جایگاه خویش را بشناسد.

۱۰) پیش‌نیازهای لازم برای ورود به ساحت عترة

اصلی‌ترین و مهم‌ترین پیش‌نیاز برای این ساحت، علاقه و عزم و ارادهٔ فرد برای ورود به مباحث پیرامون اهل‌بیت (علیهم‌السلام) است و لازمهٔ این امر، ایجاد دغدغه‌ها و نیازهای درونی و تحریکات بیرونی است.

پیش‌نیازهای فرعی لازم برای این ساحت نیز عبارت‌اند از:

- شناخت و اعتقاد به نبی مکرم اسلام، حضرت محمد ﷺ

- آشنایی با قرآن؛

- آشنایی ضمنی با لغت عرب.

هرچند ورود به این ساحت، متوقف بر کسب این پیش‌نیازها نیست.

۱۱) انطباق محتوای ساحت عترت با کتاب‌های نظام فعلی

آموزش و پرورش

حوزه کلی	سال دوم	سال سوم
شناخت و اعتقاد	-	درس دوم درس پنجم درس هشتم
سیره	-	درس هفتم
حدیث خوانی	درس اول، ص ۱۳ درس هفتم، ص ۷۳ درس دوازدهم، ص ۱۲۷ درس سیزدهم، ص ۱۳۷ درس پانزدهم، ص ۱۷۰	درس ششم
عترت حی	-	درس نهم درس دهم

متأسفانه نظام آموزش و پرورش کشور، چنانچه بایسته است، در ایجاد گرایش و انس دانش‌آموزان با اهل بیت (علیهم‌السلام) موفق نبوده است. ضمن اینکه کتاب‌های درسی نیز نارسایی‌هایی دارد، ازجمله:

- جزئی و محدود است و دید کلی و نظام‌مند در افراد ایجاد نمی‌کند؛

- به استعداد و نیاز هر فرد توجه نمی‌شود و همگان باید کتاب‌های مشترکی را مطالعه کنند؛

- در انتخاب کتاب‌های درسی، هیچ حقی برای دانش‌آموزان متصور نیست.

مهم‌ترین سن استفاده از روش ساحتی، سن بعد از بلوغ است؛ چراکه افراد در این سن حق انتخاب پیدا می‌کنند. بنابراین ما سعی کرده‌ایم، کتاب‌های درسی دانش‌آموزان بعد از سن بلوغ را بررسی نماییم.

غالب مباحث مربوط به ساحت عترت، در کتاب دین و زندگی سال سوم دبیرستان آمده و به صورت متمرکز در این سال مطرح شده است. در سال دوم نیز به صورت پراکنده از روایات اهل بیت (علیهم السلام) در مباحث استفاده شده یا به خواندن نهج‌البلاغه در موضوع خاصی توصیه شده است. در کتاب‌های سال اول و چهارم، مطالب شایان توجهی در رابطه با این ساحت به چشم نمی‌خورد. متأسفانه در حوزه حدیث‌شناسی در نظام آموزشی فعلی، هیچ کاری صورت نگرفته است! جدول زیر نمایی از انطباق ساحت عترت با نظام فعلی آموزش و پرورش را نشان می‌دهد.

۱۲) آسیب شناسی ساحت عترت

معصومین علیهم السلام یگانه مسیر و سبب دسترسی به دین الهی و رسیدن به خدا هستند و جز ایشان، راه اتصالی میان زمین و آسمان نیست. از این رو ساحت عترت که هدفش اتصال ما با معصومین علیهم السلام است، اهمیت فراوانی دارد. البته آسیب‌هایی نیز می‌تواند متوجه این مسیر شود که عبارت‌اند از:

۱. نداشتن اخلاص در نیت

مهم‌ترین آسیب ساحت عترت این است که انسان، معارف اهل بیت علیهم السلام را وسیله‌ای برای فخرفروشی به دیگران و بزرگ نشان دادن خود از جهت معلومات قرار دهد. مبلغان دینی که وظیفه انتقال معارف اهل بیت علیهم السلام به انسان‌ها را برعهده دارند و مردم همواره ایشان را احترام و ستایش و تمجید می‌نمایند، شدیداً در معرض این آسیب قرار دارند. معمولاً این خطری است که بروز بیرونی ندارد؛ اما قلب را دچار عجب و خودبرتربینی کرده و گاهی فرد از این امر لذت می‌برد! در احادیث، کسانی که علوم اهل بیت علیهم السلام را برای نمایش عالم‌بودن و فخرفروشی فرامی‌گیرند، بسیار نکوهش شده‌اند.

۲. پرداختن افراطی به ظواهر و فضائل

آسیب دومی که می‌تواند در این ساحت ایجاد شود، ماندن افراد در مرحله اثبات مقام معصومین علیهم السلام و ذکر فضائل آنان است. عده‌ای از محققان و مبلغان، چنان در شخصیت و مقام معصومین علیهم السلام محو

می‌شوند که همه عمر خود را به اثبات آن پرداخته و هیچ‌گاه از این مرحله عبور نمی‌کنند. در صورتی که شناخت معصومین (علیهم‌السلام) مرحله اول است و پس از آن باید به دنبال الگوگیری و شناخت اهداف ایشان و حرکت در مسیری که آنان برای ما مشخص نموده‌اند، باشیم. نباید صرفاً به بیان ظواهر و فضایل ایشان پرداخته و از این امر لذت ببریم و خود را به‌خاطر اعتقاد صرف به ولایت ایشان، نجات یافته بپنداریم.

۳. غلو

غلو، شکلی تکامل یافته از آسیب قبلی است که در طول تاریخ، ضربات مهلکی بر پیکره تشیع وارد ساخته و حیثیت آن را خدشه‌دار نموده است. عده‌ای چنان به ظواهر و فضایل معصومان (علیهم‌السلام) پرداخته و در آن غرق شدند که پس از مدتی شأن خدایی برای ایشان قائل شده و فقط حُبّ امام را شرط لازم و کافی برای نجات دانستند! اینجا بود که «اباحه‌گری» را در شریعت بنا نهادند؛ یعنی به این بهانه، دست از انجام تکالیف شرعی و عبادات فقهی کشیدند. معصومین (علیهم‌السلام) در زمان حیات خود برخورد شدیدی با این‌گونه افراد داشته‌اند و آنان را بدترین خلائق نامیده‌اند.

۴. عترت‌بستگی

این آسیب نیز ممکن است برای طالبان معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) ایجاد شود. اینکه چنان غرق در احادیث گردند که پس از مدتی از قرآن که ثقل اکبر

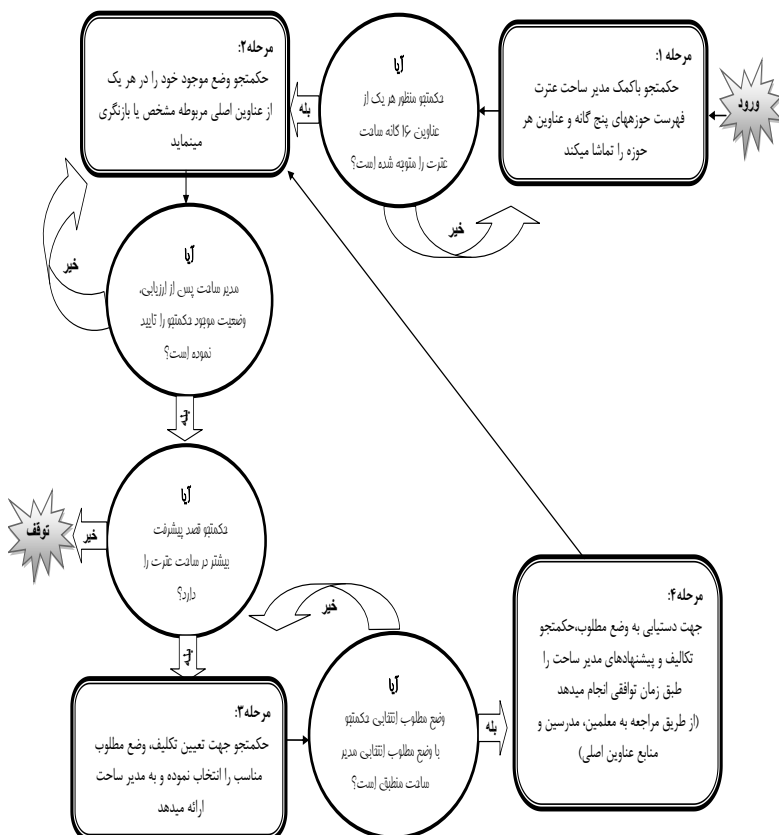
است، غافل شوند و شاید خود را بی‌نیاز از آن بدانند. یا چنان با ائمه به‌طور مستقل، مأنوس شوند که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را فراموش کنند و نقش استقلالی برای ائمه تصور نمایند. ایرادی که گاهی از طرف اهل سنت به‌صورت مغرضانه، بر شیعیان وارد می‌شود.

۵. اخباری‌گری

آسیب دیگری که برای طالبان حقیقت و حکمت‌جویان در این مسیر وجود داشته، اعتماد بی‌چون و چرا به همه احادیث است. در تاریخ تشیع، عده‌ای بدون بررسی صحت و سقم و استواری روایان حدیث، احادیث را قطعی در نظر گرفته و همه آن‌ها را مبنای عمل قرار دادند که به «اخباریون» معروف شدند. این گروه حتی به احادیث ساختگی و خرافی که موجب تضعیف عظمت و حکمت اهل بیت علیهم السلام است، مستمسک می‌شوند و راه عقل را در استنباط از متون می‌بندند و فقط به‌ظاهر روایات اکتفا می‌کنند. این شیوه زمینه‌ساز انحرافات در این مسیر است.

۱۳) شیوه های اختصاصی ارائه محتوای ساحت عترت

شیوه عمومی پیشنهادی جهت استفاده از ساحت عترت در جدول زیر تبیین شده است:

توجه به نکات زیر برای ارائه ساحت عترت مفید و گاهی ضروری است:

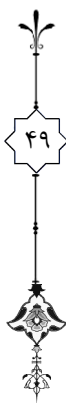
۱. از این ساحت، در طول نیمسال‌های متعددِ حکمت‌جویی استفاده شود.

۲. ضمن حفظ شیوه واحد و زیر نظر مدیر ساحت، از افراد مختلفِ مسلط به موضوعات ساحت عترت استفاده شود.

۳. به علت گستردگی مباحث ساحت عترت، توجه به سطح نیاز و استعداد حکمت‌جو بسیار لازم است.

۴. اساسی‌ترین عامل برای بهره‌مندی از این ساحت، توجه به طهارت باطنی و اخلاص در نیت، هم برای معلم و هم برای متعلم است.

۵. بی‌شک مباحث مربوط به ساحت عترت چنان فراگیر است که حدومرزی ندارد؛ بنابراین هدف این ساحت، ارائه سرخط‌ها و چشاندن جرعه‌هایی از معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) به حکمت‌جوست نه سیراب کردن کامل او.

۱۴) معرفی ارزیابان و تصدیق‌گران ساحت عترة

این متن برای بررسی و ارزیابی محتوایی به افراد زیر تقدیم می‌شود تا ضمن اظهار نظر دربارهٔ کل محتوا، به صورت خاص در حوزهٔ مربوط به خود اعلام نظر نمایند.

ردیف	نام و نام خانوادگی	حوزه‌ی کلی
۱	دکتر سیدمهدی مرتضوی	شناخت و اعتقاد
۲	دکتر حسین مطیع	تاریخ و سیره‌ی عملی
۳	دکتر قاسم پیوندی	حدیث‌شناسی
۴	حجت‌الاسلام علی رهبر	حدیث‌خوانی
۵	حجت‌الاسلام نیلی‌پور	عترة حی

﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾

«بگو: به ازای آن [رسالت] پاداشی از شما خواستار نیستم،

مگر دوستی درباره خویشاوندان.»

آیه ۲۳، سوره شوری

اظهارات سازنده شما را از طریق این ایمیل پذیرا هستم:

ali.noor.n@gmail.com